

1. Cadrul fizico-geografic

În zona pe care ne-am propus să o analizăm sunt amplasate următoarele 20 de localități: Blebea, Boboieștii, Dolheștii, Dumbrava, Humuleștii, Humuleștii-Noi, Leghinul, Lunca, Mănăstirea Neamț, Nemțișorul, Pipirigul, Pâțâligenii, Plăieșu, Plutonul, Preuteștii, Stânca, Târgul Neamț, Timișeștii, Vânătorii-Neamț și Zvorăneștii. Acestea sunt dispuse de o parte și de alta a râului Neamț, de la izvoarele acestuia (din Munții Stânișoarei, de sub obcina Poiana Lungă) până la locul de vărsare în râul Moldova, pe teritoriul satului Timișești. Lungimea acestui curs de apă este de circa 59 km¹. Principalii săi afluenți sunt Pârâul Mânzatului, pârâul Izvoarele, Pârâul Străjii, pârâul Dobreanu, pârâul Nemțișor (care are, la rândul său, ca principali afluenți Pârâul Alunului, pârâul Iftimia, pârâul Cărbuna, Pârâul Chiriacului, Pârâul lui Bodai, Pârâul Mesteacănului, Pârâul Nilului, Pârâul Magherniței) – pe stânga, și Pârâul Paltinului, pârâul Dolia, pârâul Plutonul, Pârâul Branu, pârâul Dumesnicul, pârâul Secul, Valea Rea, Pârâul Cacova, Pârâul Porcului – pe dreapta.

Zona aflată în discuție dispune de un relief variat, fapt care se reflectă, după cum vom vedea, în mapa sa toponimică. Astfel, în vest, pe teritoriul comunei Pipirigul, se găsește clina vestică a Munților Stânișoarei și depresiunea Pipirig². Unitatea subcarpatică, reprezentată de depresiunea Neamț, se întinde pe teritoriul comunei Vânătorii-Neamț și pe cel al orașului Târgul Neamț fiind delimitată la vest de Munții Stânișoarei, la nord de munții Dobreanu și Pleșul, la sud de dealul Corni, iar la est de dealul Boiștea³. Comuna Timișești este așezată în șesul râului Moldova⁴, în marginea Podișului Moldovei (dealurile piemontane pericarpatice)⁵.

Toponimele reflectă și caracteristici ale terenului, ale apelor care străbat această zonă: *Bursuna*, *Drumul Roșu*, *Pârâul Alb*, *pârâul Puturosul*, *pârâul Secul*, *Slatina*. Unele toponime păstrează memoria unor obiecte geografice astăzi dispărute. Astfel, *La Movile* desemnează un teren arabil de la sud de satul Humulești unde nu mai sunt movilele de altădată, care probabil au fost distruse pentru ca terenul de aici să fie folosit cât mai bine pentru agricultură.

În zona montană sunt soluri silvestre, acoperite cu păduri, vegetație specifică de arbuști și pajiști naturale, iar în zona depresiunii Neamț predomină solurile brune și brune podzolice, favorabile culturii păioaselor și plantelor furajere; lunca

¹ DGR, 763.

² CHIRIȚĂ; F., 125, DAVIDESCU, I., 8.

³ DIMITRIU, D.N., 21; DAVIDESCU, D., 213; DAVIDESCU, I., 10.

⁴ LUCA, T.N., 13.

⁵ RUSU, R., 33.

Neamțului este prielnică culturii cerealelor, legumelor⁶. Fauna este reprezentată de mamifere (ursul, cerbul, porcul mistreț, vulpea, veverița, căprioara etc.), păsări (pițigoiul, ciocănitoarea, sticletele, privighetoarea etc.), iar în ape se găsesc păstrăvul, mreana, scobarul, zlăvoaca ș.a.⁷. Prezența unora din aceste elemente ale florei și faunei este reflectată în toponimia zonei⁸: *Bivolăria*, *Bursucăria*, *Cerbăria*, *Dealul Vacii*, *Dumbrava*, *Iepăria*, *Lupăria*. Neacoperit de pădure până la mijlocul secolului trecut, *Dealul Gol* își păstrează și astăzi denumirea pe atunci motivată, chiar dacă astăzi este împădurit.

⁶ OROȘANU, N., 26–27.

⁷ OROȘANU, N., 32.

⁸ De multe ori, în cazul toponimelor mai vechi, dacă nu există documente care să ajute la stabilirea etimologiei acestora, este dificil de spus dacă denumirile sunt motivate de prezența în zona respectivă a unui animal sau pasăre ori dacă la baza toponimului stau numele unor persoane, știut fiind faptul că în secolele XV–XIX antroponime ca *Ursul*, *Lupul* erau destul de frecvente. Cf. și CIUBOTARU, T., 101, 105.